

Олейніченко Д.О.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня,
Бартось О.В.,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
Науковий керівник:
Смірнова І.В.,
доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
доц., к.е.н.,

Центральноукраїнський національний технічний університет

ЕТИКА В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

Бухгалтерський облік не лише технічна дисципліна, але й соціальний інститут, що формує довіру до економічної інформації. Етичні норми є його фундаментальною складовою, оскільки саме вони визначають межу між достовірністю та маніпуляціями. У сучасних умовах глобалізації, воєнних викликів, цифровізації та зростання інформаційних ризиків значення етики лише посилюється.

Як відомо, у загальному вигляді, етика є філософською наукою, яка вивчає мораль, принципи правильного та неправильного, добро і зло у поведінці людини. Вона допомагає зрозуміти: які норми суспільство вважає прийнятними; як узгоджувати власні інтереси з інтересами інших; що таке відповідальність, справедливість, чесність.

У сфері бухгалтерського обліку етика має особливе значення, оскільки бухгалтер відповідає за **правдивість і прозорість фінансової інформації підприємства, установи чи організації**. Його рішення можуть впливати на акціонерів, працівників, клієнтів і навіть на репутацію цілої компанії чи установи.

Порівняльна характеристика цих понять наведена у табл. 1.

Таблиця 1 – Порівняння змісту понять «етика» та «етика у бухгалтерському обліку»

Ознака	Етика загалом	Етика в бухгалтерському обліку
Предмет	Мораль, добро і зло, норми поведінки людини.	Правила і принципи чесного та професійного ведення обліку.
Сфера застосування	Взаємини між людьми у суспільстві.	Взаємини бухгалтера з керівництвом, колегами, клієнтами, державними органами.
Принципи / цінності	Чесність, справедливість, відповідальність, повага.	Чесність, об'єктивність, конфіденційність, професійна компетентність, відповідальність.
Мета	Гармонія між інтересами людини та суспільства.	Достовірність і прозорість фінансової інформації для прийняття рішень.

Таким чином, етика в бухгалтерському обліку базується на принципах чесності, об'єктивності, професійної компетентності, конфіденційності та відповідальності. Ці принципи закріплені у **Кодексі етики професійних бухгалтерів IFAC** [1]. З теоретичної точки зору, етика тісно пов'язана з агентською теорією: оскільки між власниками й управліннями існує інформаційна асиметрія, бухгалтер виступає гарантом прозорості та достовірності фінансових даних.

Серед сучасних викликів етики в бухгалтерському обліку можна виділити:

- тиск з боку менеджменту щодо «прикраснення» фінансової звітності;
- використання методів «творчого обліку» для досягнення короткострокових цілей;
- вплив корупційних факторів на бухгалтерську професію;
- ризики, пов'язані з цифровими технологіями, включаючи шахрайство з даними та питання конфіденційності [2].

Для подолання цих викликів на сучасному етапі дуже важливо:

- підсилювати роль професійних організацій бухгалтерів у забезпеченні дотримання етичних стандартів;
- включати етичні дисципліни до програм підготовки майбутніх бухгалтерів;
- впроваджувати внутрішні системи контролю та незалежний аудит як запобіжники маніпуляціям;
- формувати корпоративну культуру прозорості та відповідальності [3].

Отже, етика у бухгалтерському обліку — це не лише моральна категорія, а й необхідний елемент розвитку його теорії та практики. Дотримання етичних принципів підвищує рівень довіри до фінансової інформації, сприяє зміцненню ринкових відносин і формує позитивний імідж професії бухгалтера в суспільстві.

Список використаних джерел

1. IFAC. *Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants*. New York, 2023.
2. Duska R., Duska B., Ragatz J. *Accounting Ethics*. Wiley-Blackwell, 2018.
3. Тарасевич, Г. П.; Чижевська, Л. В. Етична відповідальність професійних бухгалтерів у контексті підтримки цілей сталого розвитку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2(55) (Вер 2023), 49–54. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2\(55\)-49-54](https://doi.org/10.26642/pbo-2023-2(55)-49-54).